

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 106/2022-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jindřichom Stoszekom, Černyševského 26, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Tos 47/2021 z 26. mája 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Tos 47/2021 z 26. mája 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Tos 47/2021 z 26. mája 2021 **zrušuje a vec v r a c i a** Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **707,05 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Tos 47/2021 z 26. mája 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 3 T 13/1998 z 15. novembra 2000 uznaný vinným z trestného činu podvodu formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 250 ods. 1, ods. 3 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom v čase spáchania trestného činu (ďalej len „starý Trestný zákon“), za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov s podmieneným odkladom na dobu 3 rokov. Krajský súd rozsudkom č. k. 2 To 147/2000 zo 6. februára 2001 zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 3 T 13/1998 z 15. novembra 2000 vo výroku o treste a sťažovateľovi vymeral nepodmienečný trest odňatia slobody so zaradením do II. nápravno výchovnej skupiny. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV č. k. 2 T 18/1998 z 25. marca 1999 bol sťažovateľ uznaný vinným z trestného činu krádeže podľa § 247 ods. 1, ods. 3 písm. c) starého Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov so zaradením do II. nápravno výchovnej skupiny. Krajský súd rozsudkom č. k. 5 To 8/2001 z 27. februára 2001 zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava IV č. k. 2 T 18/1998 z 25. marca 1999 vo výroku o treste a sťažovateľovi uložil nepodmienečný súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov so zaradením do II. nápravno výchovnej skupiny za súčasného zrušenia výroku o treste rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 3 T 13/1998 z 15. novembra 2000 a rozsudku krajského súdu č. k. 2 To 147/2000 zo 6. februára 2001.

3. Z podanej ústavnej sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľ právoplatne uložený trest odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom krajského súdu č. k. 5 To 8/2001 z 27. februára 2001, nikdy nevykonával, a to aj napriek vydaniu príkazu na dodanie do výkonu trestu Okresným súdom Bratislava IV č. k. 2 T 19/1998 z 3. apríla 2001 (vrátane vyhlásenia pátrania po sťažovateľovi ako odsúdenom, ku ktorému došlo 5. mája 1999). Sťažovateľ, riadiac sa právnym názorom o premlčaní výkonu uloženého trestu odňatia slobody, požiadal 10. septembra 2020 Okresný súd Malacky (ďalej len „okresný súd“) o zahľadanie svojho odsúdenia (ku ktorému došlo rozsudkom krajského súdu č. k. 2 To 147/2000 zo 6. februára 2001 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 3 T 13/1998 z 15. novembra 2000), ktorý túto jeho žiadosť uznesením č. k. 3 Nt 33/2020 zo 17. marca 2021 zamietol. Krajský súd napadnutým uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol sťažovateľom podanú sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 3 Nt 33/2020 zo 17. marca 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti nesúhlasil s právnym posúdením svojej žiadosti o zahľadanie odsúdenia krajským súdom, ktorý svojím napadnutým uznesením zamietol ním podanú sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 3 Nt 33/2020 zo 17. marca 2021, ktorý ním podanú žiadosť podľa § 469 a nasl. Trestného poriadku zamietol.

5. Právna argumentácia krajského súdu v jeho napadnutom uznesení spočívala na dvoch argumentačných výkladoch zákonných podmienok premlčania výkonu trestu odňatia slobody podľa § 68 a § 69 starého Trestného zákona. Krajský súd v súhrne dôvodil tým, že v sťažovateľovom prípade nedošlo k premlčaniu výkonu právoplatne uloženého trestu odňatia slobody (táto skutočnosť tvorí zákonnú prekážku zahľadania odsúdenia), a to aj napriek tomu, že od jeho

uloženia uplynula doba 20 rokov, z dôvodu, že (i) „do premlčacej doby sa nezapočítava doba, po ktorú nebolo možné trest vykonať preto, že sa odsúdený zdržiaval neoprávnene v cudzine“, čo explicitne vyplýva z § 68 ods. 1 starého Trestného zákona, a (ii) „premlčanie výkonu trestu sa prerušuje aj vtedy, ak súd urobil opatrenie smerujúce k výkonu trestu o premlčanie ktorého ide“, čo explicitne vyplýva z § 68 ods. 3 starého Trestného zákona, pričom prerušením premlčania sa začína nová premlčacia doba (§ 68 ods. 4 starého Trestného zákona). Teda krajský súd uzavrel, že dôvodom nenastúpenia sťažovateľa do výkonu právoplatne uloženého trestu odňatia slobody po dobu 20 rokov bola skutočnosť jeho neoprávneného zdržiavania sa v cudzine a neustála snaha o vypátranie jeho pobytu ako odsúdeného vrátane vydania príkazu na jeho dodanie do výkonu trestu Okresným súdom Bratislava IV č. k. 2 T 19/1998 z 3. apríla 2001, pričom naposledy bol v súdnom spise zaznamenaný pokus o zistenie jeho pobytu 9. septembra 2020, keď Okresný súd Bratislava IV požiadal Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Malacky o oznámenie štádia realizácie príkazu č. k. 2 T 19/1998 z 3. apríla 2001 na dodanie sťažovateľa do výkonu trestu.

6. Sťažovateľ predostretému právnemu názoru krajského súdu oponoval arbitrárnosťou jeho skutkového zistenia, podľa ktorého sa mal neoprávnene zdržiavať v cudzine a ku ktorému nebol získaný žiadny poznatok a ani dôkaz. Zo strany krajského súdu ide podľa sťažovateľa len o domnienku „*vyplývajúcu z toho, že súd požiadal o informáciu policajné zložky a tie nič nezistili*“. Zároveň sťažovateľ považuje právny výklad krajského súdu o nesplnení ďalšej podmienky svedčiacej v prospech premlčania výkonu právoplatne uloženého trestu z dôvodu vykonávania úkonov súdu smerujúcich k jeho výkonu za ústavne nekonformný z dôvodu ich len formálneho uplatnenia, navyše za paralelnej existencie účinnejších opatrení na zabezpečenie výkonu práva, než ku ktorým Okresný súd Bratislava IV pristúpil, resp. ktoré reálne vykonal. V súhrne teda sťažovateľ považuje výklad nesplnenia podmienok na zahľadanie svojho odsúdenia z dôvodu nepremlčania výkonu právoplatne uloženého trestu odňatia slobody za ústavne nekonformný, popierajúci zmysel a účel právnej úpravy premlčania výkonu trestu, v dôsledku čoho sa táto právna úprava stáva v poňatí krajského súdu obsolentnou.

7. Na podklade uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal tento nález:

„1. Sťažnosť je opodstatnená.

2. Základné právo [REDAKOVANÉ] na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Európskeho dohovoru a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... postupom a uznesením Krajského súdu Bratislava 2 Tos/47/2021 zo dňa 26.5.2021 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu Bratislava 2 Tos/47/2021 zo dňa 26.5.2021 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd... je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume...“

8. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 106/2022-9 z 1. marca 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu na ďalšie konanie a v časti týkajúcej sa porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

9. Krajský súd k relevantnosti úkonov spočívajúcich v dopytoch o výsledku pátrania po sťažovateľovi ako odsúdenom s cieľom jeho dodania do výkonu trestu odňatia slobody s významom a so zákonom predpokladaným dôsledkom na plynutie premlčacej lehoty pre účely výkonu právoplatne uloženého trestu uviedol, že takéto „*pokusy o vypátranie pobytu odsúdeného*“ sú vykonávané neustále, naposledy 9. septembra 2020, z čoho vyplýva, že „*okresný súd robí v spojení s policajným oddelením pátrania kroky (opatrenia) k tomu, aby došlo k výkonu trestu odňatia slobody (okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia uvádza, že sa tak koná každý rok)*“. Vychádzajúc zo zákonnej úpravy § 68 ods. 3 starého Trestného zákona, sa „*premlčanie výkonu trestu prerušuje aj vtedy, ak súd urobil opatrenie smerujúce k výkonu trestu o premlčanie ktorého ide, pričom podľa § 68 ods. 4 Tr. zák. prerušením premlčania sa začína nová premlčacia doba*“. Teda „*je zjavné, že pokiaľ súd robí opatrenia smerujúce k výkonu trestu odňatia slobody (za čo sa v praxi považujú žiadosti na príslušnú policajnú súčasť o oznámenie stavu pátrania vykonávaného na podklade vydaného príkazu na dodanie do výkonu trestu odňatia slobody), potom sa premlčacia doba v zmysle § 68 ods. 3 Tr. zák. každým takýmto opatrením prerušuje a následne podľa § 68 ods. 4 Tr. zák. od každého takéhoto opatrenia začína plynúť nová premlčacia doba*“. Vo vzťahu k sťažovateľovi teda „*nemohlo dôjsť k premlčaniu výkonu trestu, pričom je bez významu, či sa v priebehu plynutia premlčacej doby zdržiaval alebo nezdržiaval v cudzine, nakoľko ustanovenie § 68 ods. 3 písm. a) Tr. zák. prerušuje plynutie premlčacej doby aj v prípade, ak by sa počas jej plynutia odsúdený v cudzine nezdržiaval*“.

III.2. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ vo svojej replike v podstatnom rozporoval právny názor krajského súdu o právnej relevancii úkonov spočívajúcich v dopytoch o vypátraní jeho pobytu ako právoplatne odsúdeného na účely jeho dodania do výkonu trestu s dôsledkom prerušenia plynutia premlčacej lehoty výkonu právoplatne uloženého trestu odňatia slobody argumentáciou o tom, že takéto úkony „*nemožno považovať za účinné - sú iba formálne a ich stereotypným opakovaním bez akéhokoľvek reálneho úspechu. Pri posúdení prognózy úspešnosti nemožno vzhľadom na model ich charakteru predpokladať ani akademicky pozitívny výsledok. Nebol spomenutý jediný konkrétny dôkaz, z ktorého možno usudzovať na reálnosť a účinnosť prijatých opatrení Okresného súdu Malacky a policajného zboru. Nebolo hodnoverne zistené, či sa sťažovateľ nachádza na území SR alebo v Šengenskom priestore, prípadne mimo neho. Bez akéhokoľvek dôkazu sa uvažuje, že sa nachádza mimo územie Slovenskej republiky. Z uznesení nemožno vypreparovať aké konkrétne opatrenia boli prijaté a aké boli na ich základe zistené poznatky. Podľa nášho názoru - nemožno sa predsa uspokojiť paušálnym opakovaným konštatovaním ich bezvýslednosti bez preverenia ich základu. Domnievame sa, že neboli realizované všetky adekvátne, zmysluplné zákonné opatrenia, ktoré legislatíva umožňuje. Obrazne vyjadrené, zjavne nemôže postačovať vyvesenie identikitu alebo neaktuálnej fotografie sťažovateľa v kancelárii príslušníkov kriminálnej služby a považovať to za pátranie. Takisto zrejme nie sú zjavne účelné opakované formálne žiadosti súdu*“.

adresované jednej miestnej súčasťi policajného zboru a zakladanie formálnych odpovedí bez uvedenia konkrétnych realizovaných opatrení, ich časových, miestnych personálnych súvislostí a presných poznatkov a zistení. Len pre ilustráciu uvádzame, že napríklad jeho brata [REDAKOVANÉ] ani syna sťažovateľa nikto z polície ani súdu nekontaktoval a nevyťažoval. Z toho možno usudzovať, že justičné orgány iba predstierali realizáciu opatrení smerujúcich k výkonu trestu pričom nesplnili svoju povinnosť ich účinne a zákonným spôsobom vykonať a súd nevykonal kontrolu a vyhodnotenie týchto opatrení a nedal polícii spätnú väzbu. V tomto zmysle sa rozhodnutia súdov javia ako arbitrárne a nepreskúmateľné. Z uvedeného teda vyplýva, že súd nariadil výkon trestu a formálne posielal dožiadania polícii a polícia formálne posielala negatívne odpovede. Nemožno z toho vyvodit' záver, že súd vykonal opatrenia smerujúce k výkonu trestu sťažovateľa.“.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je založená na arbitrárnosti záverov krajského súdu v jeho napadnutom uznesení, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 3 Nt 33/2020 zo 17. marca 2021 o zamietnutí návrhu na zahľadanie jeho odsúdenia z dôvodu nepremlčania výkonu trestu a následne neuplynutia doby potrebnej k zahľadaniu jeho odsúdenia.

IV.1. Zákonná úprava:

12. Podľa § 69 ods. 1 starého Trestného zákona, z ktorého vychádzali konajúce súdy pri svojom rozhodovaní, súd zahladí odsúdenie, ak odsúdený viedol po výkone alebo po premlčaní jeho výkonu riadny život nepretržite po dobu najmenej a) desať rokov, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody prevyšujúci päť rokov, b) päť rokov, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody prevyšujúci jeden rok, c) tri roky, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody neprevyšujúci jeden rok, na trest prepadnutia majetku alebo na trest zákazu pobytu.

13. Podľa § 69 ods. 3 starého Trestného zákona ak odsúdený preukázal po výkone alebo premlčaní jeho výkonu svojím vzorným správaním a poctivým pomerom k práci, že sa napravil, môže súd zahladit' odsúdenie na žiadosť odsúdeného.

14. Podľa § 68 ods. 1 starého Trestného zákona uložený trest nemožno vykonať po uplynutí premlčacej doby, ktorá je a) dvadsať rokov, ak ide o odsúdenie na výnimočný trest, b) pätnásť rokov, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody prevyšujúci desať rokov, c) desať rokov, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody najmenej na päť rokov, d) päť rokov pri odsúdení na iný trest.

15. Podľa § 68 ods. 2 starého Trestného zákona premlčacia doba sa začína právoplatnosťou rozsudku a pri podmienčnom odsúdení alebo podmienčnom prepustení právoplatnosťou rozhodnutia o tom, že sa trest vykoná. Do premlčacej doby sa nezapočítava doba, po ktorú nebolo možné trest vykonať preto, že sa odsúdený zdržiaval neoprávnene v cudzine alebo bol na ňom vykonávaný iný trest odňatia slobody.

16. Podľa § 68 ods. 3 starého Trestného zákona premlčanie výkonu trestu sa prerušuje, a) ak súd urobil opatrenie smerujúce k výkonu trestu, o premlčanie ktorého ide, alebo b) ak odsúdený spáchal v premlčacej dobe nový trestný čin, na ktorý tento zákon ustanovuje trest rovnaký alebo prísnejší.

17. Podľa § 68 ods. 4 starého Trestného zákona prerušením premlčania sa začína nová premlčacia doba.

18. Obsahovo v zásade rovnorodú úpravu obsahuje aj Trestný zákon v súčasne účinnom znení.

IV.2. Napadnuté uznesenie krajského súdu:

19. Krajský súd v napadnutom uznesení v podstatnom k meritu veci uviedol: „... odsúdený ■■■■■ prostredníctvom obhajcu podal dňa 10.09.2020 žiadosť o zahľadanie odsúdenia rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 15.11.2000, sp. zn. 3T/13/1998, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 06.02.2001, sp. zn. 2To/147/2000, ktorým mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 roky, so zaradením na jeho výkon do II. nápravno-výchovnej skupiny s tým, že odsúdený uložený trest doposiaľ nevykonal, pričom jeho výkon je toho času s poukazom na ustanovenie § 68 Trestného zákona účinného do 31.12.2005 premlčaný a teda sú splnené podmienky na jeho zahľadanie...“

Sťažnostný súd z obsahu spisového materiálu zistil, že sú vykonávané neustále pokusy o vypátranie pobytu odsúdeného, vrátane vydania príkazu na jeho dodanie do výkonu trestu, ako to vyplýva zo spisového materiálu Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 2T/18/1998 (č. I. 243-332), naposledy dňa 09.09.2020, kedy okresný súd požiadal Okresné riaditeľstvo Policajného Zboru Malacky, odbor kriminálnej polície, oddelenie pátrania o oznámenie v akom štádiu realizácie je príkaz na dodanie do výkonu trestu na odsúdeného vydaný dňa 03.04.2001 Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 2T/18/1998.

Z uvedených skutočností je zrejmé, že v zmysle zákonného ustanovenia § 69 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. odsúdený uložený trest nevykoná, tento mu nebol ani odpustený a takisto nedošlo k premlčaniu jeho výkonu, keďže síce podľa § 68 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. uložený trest nemožno vykonať po uplynutí premlčacej doby, avšak podľa § 68 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. do premlčacej doby so nezapočítava doba, po ktorú nebolo možné trest vykonať prelo, že sa odsúdený zdržiaval neoprávnene v cudzine a súčasne, podľa § 68 ods. 3 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. premlčanie výkonu trestu sa prerušuje aj vtedy ak súd urobil opatrenie smerujúce k výkonu trestu, o premlčanie ktorého ide s tým, že podľa § 68 ods. 4 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. prerušením premlčania sa začína nová premlčacia doba.“

IV.3. Všeobecné judikatúrne východiská k základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu

vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

22. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05, I. ÚS 115/2020).

23. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukkoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01), alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný (pokiaľ je ústavne akceptovateľný), resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti. Posúdenie veci všeobecným súdom sa teda môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu aj v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

24. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (IV. ÚS 186/07, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06), z ktorej okrem iného vyplýva, že „v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.“ (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07). Ústavný súd pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

IV.4. Posúdenie vecí:

25. Ústavný súd už konštatoval, že z ústavnoprávneho pohľadu treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, pričom v konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov.

26. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu nedáva (ani odkazom na uznesenie okresného súdu) odpoveď na kľúčovú námietku uplatnenú v sťažnosti proti naostatok označenému uzneseniu, aj keď ide o námietku v odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu konštatovanú. Obsahovo ide o okolnosť, či došlo k premlčaniu výkonu trestu podľa Trestným zákonom ustanovených kritérií, od čoho sa potom sekundárne odvíja záver o zahľadení predmetného odsúdenia.

27. Pokiaľ ide o spočítanie premlčacej doby v dôsledku neoprávneného zdržiavania sa odsúdeného (sťažovateľa) v cudzine, krajský súd vo svojom odôvodnení len konštatuje takú zákonnú úpravu bez jej konkretizovanej aplikácie na dotknutý prípad, na čo potom krajský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti reaguje označením predmetnej okolnosti ako nepodstatnej vzhľadom na prerušenie plynutia premlčacej doby s konečným účinkom nepremlčania výkonu trestu.

28. Pokiaľ ide o účinok prerušenia plynutia premlčacej doby výkonu trestu odňatia slobody (oproti takto orientovanej námietke uplatnenej v sťažnosti v trestnom konaní aj v ústavnej sťažnosti), krajský súd rieši uvedenú otázku tak, že *„sú vykonávané neustále pokusy o vypátranie pobytu odsúdeného, vrátane vydania príkazu na jeho dodanie do výkonu trestu, ako to vyplýva zo spisového materiálu Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 2T/18/1998 (č. I. 243-332), naposledy dňa 09.09.2020, kedy okresný súd požiadal Okresné riaditeľstvo Policajného Zboru Malacky, odbor kriminálnej polície, oddelenie pátrania o oznámenie v akom štádiu realizácie je príkaz na dodanie do výkonu trestu na odsúdeného vydaný dňa 03.04.2001 Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 2T/18/1998.“*. Vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti považuje krajský súd takú odpoveď sťažovateľovi za dostatočnú.

29. Odôvodnenie krajského súdu je v kontexte podstaty jeho rozhodovania nedostatočné. Podľa aj krajským súdom citovanej zákonnej úpravy bolo (a v novom konaní bude) potrebné sa konkrétne vyrovnat' s otázkou premlčania výkonu trestu (pozitívne alebo negatívne) vzhľadom na kritériá § 68 ods. 3 a 4 Trestného zákona v znení účinnom pred 1. januárom 2005 (§ 90 ods. 4 a 5 Trestného zákona v aktuálne účinnom znení), a to podľa okolností prípadu, nie všeobecne a abstraktne (postačuje nevyhnutná konštatácia, pokiaľ však reaguje na zákonné kritériá).

30. Zmyslom inštitútu premlčania výkonu trestu je, v záujme právnej istoty a zodpovednosti štátu za výkon rozhodnutí jeho orgánov (trestných súdov), že ak sa nepodarí výkon trestu zabezpečiť ani prostredníctvom legálneho donútenia v určitej lehote (okrem zákonom ustanovených výnimiek prerušenia a spočívania premlčacej doby), taká možnosť pomíne a trest sa nevykoná. Je oproti tomu neprípustné, aby bolo premlčanie negované úkonmi súdu, jednoducho (poľahky) simulujúcimi reálny vykonávací postup, keďže v takom prípade je zákonná úprava premlčania výkonu trestu zbytočná (fiktívna).

31. V tomto zmysle musí ísť o vykonané opatrenia súdu (nie iného orgánu) smerujúce k výkonu trestu, o ktorého premlčanie ide (všeobecné judikatúrne spracovanie napr. R 2/2010). Opatrenie súdu je však relevantné, len ak má vecný (materiálny) význam z hľadiska jeho účelu (vymedzeného v predchádzajúcej vete), nie ak je výlučne informačným dopytom (prípadne urgenciou) bez popísanej (účelovo zmysluplnej) charakteristiky, napríklad a typicky dopytom na výkon pôsobnosti iného orgánu pri zabezpečení výkonu dotknutého trestu, ktorá je realizovaná aj bez takého úkonu súdu. Inými slovami, ak by označeným úkonom súdu vykonaným mimo zákonných kritérií malo (aj opakovane) dôjsť k prerušeniu plynutia premlčania, podstata tohto inštitútu by bola negovaná a výkon trestu by sa stal nepremlčateľným.

32. Podľa popísaných kritérií príkaz na dodanie do výkonu trestu (tu vydaný 3. apríla 2001) je opatrením, ktoré vyvolalo prerušenie premlčania a plynutie novej premlčacej doby, s ktorej prerušením/nep prerušením sa bude potrebné pri opätovnom rozhodovaní vyrovnáť. Naopak, žiadosť pátracej zložke príslušnej súčasti Policajného zboru o oznámenie, v akom štádiu realizácie je príkaz na dodanie do výkonu trestu odsúdeného (tu z 9. septembra 2020) opatrením podľa predchádzajúcej vety nie je (ani jeho vo vyjadrení krajského súdu uvádzané každoročné opakovanie). Polícia predmetný príkaz vykoná aj bez súdneho dopytu (pokiaľ súd príkaz nezruší) a rovnako je súdu bez ďalšej jeho ingerencie oznámené dodanie odsúdeného do výkonu trestu odňatia slobody. Iné opatrenie (resp. v druhom prípade úkon súdu bez trestnoprocesnej relevancie) krajský súd nekonkretizuje.

33. Nie je pre ústavný súd zohľadniteľná konštatácia krajského súdu vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti, že za úkon vyvolávajúci prerušenie premlčania sa „v praxi“ považuje aj žiadosť o informáciu uvedená v odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu. Taká (kvázi obyčajová) okolnosť nepochybne môže aplikačnú prax ovplyvniť a pre ústavný súd je z hľadiska jej reálií zrozumiteľná, oproti konkrétne uplatnenej procesnej námietke však nemôže obstať.

34. V súhrne prezentovaných záverov napadnutým uznesením krajského súdu, ktorého odôvodnenie je ústavne neudržateľné, došlo k zásahu do sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spôsobom vyvolávajúcim potrebu kasácie dotknutého uznesenia ústavným súdom a vrátenia veci krajskému súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu, resp. bude postupovať v kontexte § 134 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako to je bližšie rozvedené v nasledujúcej časti tohto odôvodnenia.

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie

35. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

36. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

37. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

38. Vzhľadom na záver o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

39. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

40. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

VI.

Trovy konania

41. Ústavný súd rozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom.

42. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

43. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a sadzby dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je v sume 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 10,87 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur, spolu tak sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 (replika sťažovateľa k vyjadreniu krajského súdu). Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 589,21 eur, ktorá sa navýši o 20 % daň z pridanej hodnoty v sume 117,84 eur, spolu celkovo tak predstavuje sumu 707,05 eur (bod 3 výroku nálezu).

44. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet advokáta sťažovateľa označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

45. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2022

Ladislav Dudíť
predseda senátu